

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

Helvyszám

351.74

"1942"

Amikor nem volt rendőrség Budapesten

Érdekes adatok a hatvanéves jubileumát
ünneplő budapesti államrendőrség történeléből

Nagy és általános érdeklődésre számot tartó, vaskos mű jelent meg a könyvpiacra. A címe: „A hatvanéves magyar rendőrség 1881–1941”. A több mint hatszázoldalas könyvet a rendőrség életének legalaposabb ismerői, a rendőri újságírók, írták és állították össze. A szerkesztés körültekintő, nagy munkáját

a rendőrség ügyeivel évtizedek óta foglalkozó két kitűnő újságíró: Borbély Zoltán és Kápy Rezső dr. végezték.

A könyv páratlanul érdekes feldolgozásban, riportszerű, lüktető elevenességgel, amellyel a szakember alapos adatgyűjtésével tárja eléénk azt a mérhetetlenül színes és sokoldalú munkásságot és munkaterületet, amelyen a budapesti rendőrség dolgozik és

ami tulajdonképpen a körülöttünk, mellettünk lezajló, vagy éppen bennünket közvetlenül érintő igazi élet.

Ebből az érdekes könyvből ragadjuk ki azt a részletet, amely ismerteti a szomorú korszakot, amikor nem volt rendőr Budapesten: a proletárdiktatura sötét hónapjait.

A proletárdiktatura átvette, de megszüntette a rendőrséget és a tanácsköztársasági kormány 1919 március 25-én, mint intézményt eltörölte. Helyébe megalakította a vörösrőrséget. Landler Jenő belügyi népbiztos az országosan szervezett vörösrőrségben minden karhatalmi szervezetet egyesített. A

vörösrőrség karhatalmi kiegészítő része volt a vörös hadseregnek és megalakulásakor 12.000 tagja volt.

A tanácsköztársaság által beszerzettéken kívül ugyanis mindazok a közbiztonsági szervekhez tartozó tisztek, tisztviselők és más alkalmazottak, akik csak a fizetésükre utalva helyükön kényszerültek maradni, a vörösrőrség tagjai lettek. Helyzetük keserű és nagyrészt megalázó volt.

A rendőrség népbiztosa Bíró Dezső volt, de csak rövid ideig. A főkapitányi jogkört előbb Seidler Ernő, majd később München Ferenc dr., végül Jancsik Ferenc vette át. Mellettük éppen úgy, mint a „százalékalparancsnokság” névvel jelölt kerületi kapitányságok vezetői mellett,

politikai megbízottak működtek

és ellenőrizték intézkedéseiket.

A bűnügyi osztályon két olyan politikai megbízott végezte az ellenőrzési munkát, akiknek előzően viharos múltjuk volt a bűnügyek terén. Csakhamar az akkori vezetőség is belátta, hogy nem odavalók. Utóbb Jancsik mellé egy Kissler nevű,

többször büntetett zsebtolvajt osztottak be politikai megbízottként.

A vörös hadsereg egyébként a „maga módján” iparkodott fenntartani a rendet, ezért összejött közsébe is került Cserny terrorista különítményével. Cserny akkor

megfenyegette Jancsikot, hogy fölrobbantja a főkapitányságot.

Jancsik védelmére egész sereg elfegyverzett vasmunkás vonult fel, mire Cserny ügyilátszik, meggondolta magát.

*

A főkapitányság szervezetét is megváltoztatták és például a detektívtestületet összeolvasztották a megszüntetett bűnügyi osztállyal. Ellenben a vörösrőrség kebelében létesítettek bűnügyi nyomozóosztályt. Ennek keretében

a minden előtanulmányt nélkülöző, megfelelően ki nem képzett saját embereken kívül

detektívek is végeztek egyszerű nyomozási munkát. Ez az osztály

utóbb a szükség nyomása folytan intellektuális lopási, sérülési és ügynevezett statáriális csoportra tagozódott. A

statáriális csoport főnöke Korvin-Klein Ottó bankhivatalnok volt

és ennek a hírhedt csoportnak a tagjaiból szervezték a Parlament pincéjében működő rettegett nyomozó társaságot.

A nyomozás irányítása teljesen kisiklott a detektív főfelügyelők és felügyelők kezéből. A volt testület tagjai később kaptak ugyan alosztályvezetői megbízást, de ez érdemleges hatáskört nem jelentett. A régi detektíveket, szakembereket tulajdonképpen tanácsadónak használták.

de — mint a megszüntetett rendőrséggel titokban együttérző elemekben — nem bíztak bennük.

A detektívek azonban megtették, ami tőlük telt, védelmezték a közvagyon és a magánosok érdekeit, valamint az életbiztonságot, éppen úgy, mint a vörösrőrség testületében megmaradt rendőrök. Politikai ügyekben természetesen nem nyomozhattak velük, a detektívek azonban némán figyeltek és sok mindent összegyűjtöttek emlékezetükben és a törvényes rend visszaállítása után

nagyrészt az ő figyeléseik révén szerzett adatok alapján indult meg a kommunisták összefogódása és a megtorlási eljárások sorozata.

Rendőrtisztek, detektívek és más

tisztviselők, akiknek helyzetük módjuk megengedte, hogy otthagyták helyüket, elrejtöztek és várták az idő fordulását. Akadt köztük nem egy olyan is, aki ellenforradalmi működésben vett részt, így

Nikolényi Dezső dr. rendőrgalmazó-gyakornok.

A fiatal rendőrtiszt a kommunisták kezébe került és 1919 április 23-án elveit, magatartásáért a Markó-utcai főreáliskola udvarán kivégezték.

*

A proletárdiktatura augusztus 1-én megbukott. A volt államrendőrség tisztjei, altisztjei és rendőrei rejtegetett egyenruhájukban, régi beosztási helyükön nyomban szolgálatba léptek.

Augusztus 4-én visszaállították a rendes bíróságok működését, de ugyanezen a napon a román csapatok megszállták a fővárost. Másnap a kormány intézkedésére visszaadták tulajdonosaiknak a szocializált házakat, pénzüzeteket, gyári és iparüzemeket. E napon

katonatisztekől és rendőrtisztekből álló ellenforradalmi alakulat lemondásra kényszerítette a Peidl-kormányt.

József királyi herceg egy csapat lovassrendőr védelme alatt Alsóútról Budapestre jött. Ugyanekkor a főkapitányságon megszervezték a politikai nyomozóosztályt a kommunisták elfogatására. A rendőrtisztek kívánságára a tisztjét egyébként becsülettel betöltött Dietz Károly távozott a főkapitányi székből

és ideiglenesen Székely Vladimír
rendőrfőtanácsos vette át a rend-
őrség vezetését...

Igy vezet végig izgalmasan, for-
dulatosan a „*Hatvanéves magyar
rendőrség*” című könyv rendőrsé-
günk történetén, amely minden
részletében összeforrott az egyete-
mes magyar történettel. A kitűnő
könyv a *Halász Irodalmi és Könyv-
kiadó Vállalat* kiadásában került a
könyvpiacra.